

e-post: registrator@ltu.se

Till: Utbildningsdepartementet

Yttrande över betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)

Luleå tekniska universitet (LTU) yttrar sig härmed över U2024/02723 Remiss av betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81). Universitetet välkomnar och instämmer i många av betänkandets förslag, men det finns några förslag universitetet inte instämmer i. Universitetets synpunkter avseende respektive kapitel framgår nedan.

Universitetet vill även inflika ett par felaktigheter som rapporterats från universitetet avseende antagna och examinerade till Teach for Swedens ledarskapsprogram, se under rubriken Övriga kommentarer längst ned i dokumentet.

11 Bättre förberedda och mer motiverade studenter

Universitetet ser goda kunskaper i svenska som viktigt för alla lärare och är positivt till utredningsförslaget om skärpta förkunskapskrav i svenska. Ett lägre betygskrav i svenska för förskollärarytbildningen än för grund- och ämneslärarytbildningarna vore dock olämpligt, då förskolan och det förskolepedagogiska områdets utveckling ger grunden för läsinläring. Ett lägre förkunskapskrav innebär också att förskollärarytbildningens status undermineras.

12 Alternativa vägar till lärarexamen

Det är synnerligen olämpligt att olika förkunskapskrav i svenska tillämpas på olika utbildningar. Den examen som KPU60-75-studenter redan har är inte nödvändigtvis på svenska, vilket innebär att den blivande lärarens svenskunskaper inte kan garanteras. KPU60-75 är inte och skall inte vara en genväg till en lärarexamen, där professionsperspektivet är mindre viktigt. Luleå tekniska universitet välkomnar därför särskilt att UKÅ får i uppdrag att utvärdera alternativa vägar till lärarexamen, så att all

lärarutbildning ställer likvärdiga krav på de lärare som utexamineras så att språkutvecklande arbetssätt och undervisning kan förverkligas.

13 Ökat behov av samverkan

Luleå tekniska universitet instämmer i utredningens slutsatser beträffande behov av samverkan mellan lärosäten, med organisationer som Teach for Sweden (TFS) och med skolhuvudmän för ökat utbildningsutbud, hög kvalitet i lärarutbildning och stärkt professionsanknytning. Utbildningsstrukturer, rutiner och regelverk för exempelvis antagning och juridiska bedömningar måste vara gemensamma. Lärosäten måste utan alltför mycket byråkrati kunna dela på kompetens. Det är idag en stor utmaning,

En ökad samverkan nationellt beträffande VFU vore önskvärd. Idag kan en förskollärary eller lärarstudent som läser en distansanpassad förskollärary eller lärarutbildning ha svårt att få VFU-plats i sitt närområde, då VFU-platserna i området exklusivt reserveras för andra, geografiskt närliggande lärosäten.

Luleå tekniska universitet välkomnar särskilt utredningens slutsats att samverkan med skolväsendet måste öka, då lärosätet har kunnat konstatera att praktisknära lärarutbildning som lärosätets samverkan med TFS i Särskild Kompletterande Pedagogisk Utbildning, adjungeringar av skickliga, yrkesverksamma lärare i grund- och ämneslärarutbildningarna samt praktisknära skolforskning, bland annat genom ULF, resulterat i lärarutbildningar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det innebär också kompetensutveckling, kompetensförsörjning samt bättre förberedda lärare.

14 Utveckla innehållet i lärarutbildningarna

Att öka utrymmet för ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier ses av Luleå tekniska universitet som positivt, i synnerhet om det innebär en ökad samverkan mellan ämne, ämnesdidaktik, VFU och UVK. En sådan samverkan innebär att innehållet i UVK kan stärka professionsperspektivet.

Utredningen anger att lärarutbildningarnas vetenskapliga grund behöver utvecklas. Luleå tekniska universitet är tveksamt till förslaget att väsentligt minska vetenskapsteori och forskningsmetodik i lärarutbildningarna. Ett minskat utrymme för teoretiska perspektiv inom UVK är problematiskt, liksom att vissa delar helt försvinner: läroplansteori, vetenskapsteori och skolhistoria. Lärarutbildningarna måste vila på bred vetenskaplig grund och teoretiska perspektiv måste relateras till professionen.

Det är önskvärt att det finns nationella bestämmelser hur det ökade utrymmet för ämnesstudier och ämnesdidaktik skall fördelas och kodas, då fördelning och kurskodning får såväl innehållsmässiga som ekonomiska konsekvenser för lärarutbildningar.

15 Ökat fokus på kognitionsvetenskap

Utredningen framhåller ett ökat fokus på kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna. Luleå tekniska universitet har inga principiella invändningar mot ett ökat fokus på kognitionsvetenskap men ifrågasätter vetenskapligheten i att framhålla kognitionsvetenskapen som överordnad alla andra vetenskapliga perspektiv (s. 330). Utredningens sätt att ensidigt framhålla kognitionsvetenskapen innebär att vetenskaplighet eftersträvas på ett icke-vetenskapligt sätt.

16 Ökat fokus på undervisning om läs- och skrivinläring

Luleå tekniska universitet ser positivt på utredningens slutsats att det behöver finnas en vetenskaplig grund för läs- och skrivinläring och att lärarstudenter behöver systematisk och fördjupad undervisning i läs- och skrivinläring. Ett ökat utrymme för läs- och skrivinläring ses som en möjlighet att stärka lärarnas didaktisk-metodiska handlingskompetens. Det är emellertid av största vikt att utbildningen präglas av en bredd av vetenskapliga perspektiv. Läs- och skrivinläring är mycket komplext och någon singulär metod för att nå god läs- och skrivförmåga finns inte. I utredningen nämns inte heller skönlitteraturen, trots att läsning av skönlitteratur är språkligt, kognitivt och emotionellt utvecklande.

17 Uppdaterade examensmål

Utredningens slutsats att examensmål för lärarutbildningarna måste justeras, kompletteras med nya mål och bli färre är välkommet, då lärarutbildningarna tillhör de mest genomreglerade utbildningarna. Examensmålen är styrande när utbildningsutvärderingar granskar måluppfyllelse. Det är av vikt att examensmålen framöver lämnar utrymme för följsamhet i relation till olika forskningsresultat. Ett alltför detaljstyrt innehåll riskerar att dels inte spegla vetenskaplig bredd, dels snabbt bli inaktuellt. Utbildningarna måste kunna bygga även på framtida forskningsresultat.

19 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Övergångsbestämmelserna bör bli tydligare så att de inte kan tolkas på olika sätt vem som kan ta ut examen och vem som inte har möjlighet till det beroende på när studenten är antagen till lärarutbildningen. Övergångsbestämmelserna lämnar utrymme för olika tolkningar vilket leder till att lärosätena tillämpar övergångsbestämmelserna på olika sätt. Vissa lärosäten utfärdar fortfarande lärarexamen om till exempel alla kurser som ingår i examen är slutförda senast 2023-06-30 (enligt denna övergångsbestämmelse) medan andra

lärosäten har tagit beslut om att inte utfärda examen efter detta datum även om alla kurser är slutförda innan dess.

VAL-förordningen tolkas också olika, en del lärosäten utfärdar lärarexamen enligt VAL-förordningen trots att lärosätet inte har VAL. Luleå tekniska universitet utfärdar inte lärarexamen enligt VAL-förordningen.

Övriga kommentarer

Felaktigt lämnad och tolkad information till betänkande "Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning"

Vid överlämnande av siffror från Luleå Tekniska Universitet avseende antagna och examinerade till Teach for Swedens ledarskapsprogram har felaktiga siffror inrapporterats. Siffrorna som redovisas i rapporten presenterats på ett missvisande sätt.

Sid 118:

Fel siffror: "Bland dem som antogs till KPU 2020 hade en majoritet, 67%, en examen inom matematik, teknik eller naturvetenskapliga ämnen."

Korrekta siffror: "Bland dem som antogs till KPU 2020 hade en majoritet, 88%, en examen inom matematik, teknik eller naturvetenskapliga ämnen."

Sid 240:

Fel siffror: "Av de 50 som 2020 antogs till Teach for Sweden hade 23 tagit en examen i matematik, teknik och/eller ett naturvetenskapligt ämne."

Korrekta siffror: "Av de 65 som 2020 antogs till Teach for Sweden hade 44 tagit en examen i matematik, teknik och/eller ett naturvetenskapligt ämne."

Meningen är missvisande i sin syftning då den inte tydliggör hur många av de antagna som var behöriga mot matematik, teknik och/eller naturvetenskap utan även inkluderar de som var behöriga mot språk.

Korrekt mening:

"Av de 65 som 2020 antogs till Teach for Sweden hade 51 tagit en examen."

I detta ärende har rektor Birgitta Bergvall-Kåreborn beslutat. Handläggare Maria Krantz har föredragit. Remissvar har tagits fram av verksamma vid Institutionen för hälsa, lärande och teknik i samråd med institutionerna för ekonomi, teknik, konst och samhälle och teknikvetenskap och matematik. Examenshandläggare har lämnat synpunkter avseende övergångsbestämmelser.